

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुल्चोक ललितपुर
इजलास
माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री वासुदेव खनाल
फैसला
२०७९।०८० सालको निर्णय नं.४०७
पुनरावेदन नं. ०७५-RB-०२०६
मुद्दा:- आयकर (२०६९।०६२) ।

कम्पनी रजिष्टारको कार्यालयमा दर्ता कायम रही काठमाण्डौ जिल्ला का. म. न. पा. वडा नं. ६, बौद्धस्थित तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३०००५२६३७) को तर्फबाट अख्तियार प्राप्त रानी वंग..... १ } पुनरावेदक

विरुद्ध

श्री ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर..... १ }
श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट..... १ } प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी: प्रमुख कर प्रशासक

शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:-२०६५।११।३०

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय:- आन्तरिक राजस्व विभाग, काठमाण्डौ

निर्णय गर्ने अधिकारी:- महानिर्देशक श्री विष्णु प्रसाद नेपाल

शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:-२०७५/०४/१५

उपस्थित कानून व्यवसायीहरु

पुनरावेदकका तर्फबाट:- विद्वान अधिवक्ता श्री रमण कुमार कर्ण

प्रत्यर्थी कार्यालयहरुका तर्फबाट:- विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकर

अवलम्बित नजीर: *

पुनरावेदक करदाताका हकमा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०६५।११।३० मा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७५/०४/१५ मा भएको निर्णय समेत उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम करदाताको तर्फबाट परेको प्रस्तुत पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं यस न्यायाधिकरणको ठहर यसप्रकार रहेको छः-

तथ्य खण्ड

१. करदाता श्री तारागाँउ रिजेन्सी होटल्स लि., काठमाडौंले आ.ब. २०६१।०६२ को लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य नोक्सानी **रु.७३,०४,००,०१६।-** कायम गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवनमा आय विवरण पेश गरेको रहेछ ।
२. करदाताले पेश गरेका आय विवरण साथ संलग्न कागजातहरू, फाँटबारी, अन्य प्रमाणहरूको अध्ययन, छानविन गरी सो समेतका आधारमा पेश हुन आएका कर परीक्षण प्रतिवेदन बमोजिम आयकर ऐन, २०५८ अनुसार समावेश गर्नु पर्ने आय, आयमा समावेश नभएको/कट्टी गर्न नपाइने खर्च कट्टी गरेको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि संशोधित कर योग्य आय कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुत प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले दिन १५ (पन्ध्र) भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ (६) बमोजिम ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०६५।११।१५ मा बिस्तृत सूचना जारी भएको ।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०६५।११।१५ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०६५।११।१५ मा बुझी लिई संशोधित कर निर्धारण गर्नु नपर्ने सम्बन्धमा करदाताले मिति २०६५।११।२९ मा जवाफ पेश गरेको ।
४. करदाताको आ.ब. २०६१।०६२ को लागि देहाय अनुसार रु.७३,०४,००,०१६।- करयोग्य नोक्सानी कायम गरी आयकर ऐन २०५८ को दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गरी दफा १०२ को सूचना जारी गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०६५।११।३० मा खडा भएको निर्णय पर्चा ।
५. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०६५।११।३० मा जारी गरेको आ.ब. २०६१।०६२ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त

नबुझी तारागाउ रिजेन्सी होटल्स लिमिटेडले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०६५।१२।२७ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन पेश गरेको।

६. करदाताको जिकिर, कार्यालयको प्रतिक्रिया तथा सकल फाइल संलग्न कागजात अध्ययन गर्दा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७, १३, १९, २१ समेतका प्रावधान बमोजिम कार्यालयले गरेको संशोधित कर निर्धारण मिलेकै देखिँदा करदाताको दावी पुग्न नसक्ने ठहर्छ भन्ने आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०६६।११।१४ मा भएको निर्णय ।
७. आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०६६।११।१४ मा भएको निर्णय अन्यायपूर्ण हुँदा उक्त निर्णय बदर गरी न्याय इन्साफ पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको करदाताले मिति २०६७।२।५ मा यस न्यायाधिकरणमा दिएको पुनरावेदन पत्र ।
८. आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६६।११।१४ को निर्णयमा विवादित शीर्षकहरुको सम्बन्धमा कुनै पनि कुरा नबोली त्यसको व्याख्या विश्लेषण नगरी कार्यालयको निर्णय मिलेकै भनी ज्यादै संक्षिप्त निर्णय (Laconic Judgment) गरिएकोलाई वास्तविक रूपमा न्यायिक निर्णय मान्न मिल्ने नदेखिएकोले बदर गरिदिएको छ। अब पुनः यकिन निर्णय गर्नु भनी पुनरावेदकलाई हाजिर हुन जानु भनी तारेख तोकी आन्तरिक राजस्व विभागमा पठाइदिनु भन्ने समेत व्यहोराको यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७०।११।१३ मा भएको निर्णय ।
९. Exchange Fluctuation बाट भएको आम्दानीलाई नाफा नोक्सानी हिसावमा आम्दानी देखाउनुपर्ने व्याज खर्च र नोक्सानीलाई दावी गर्नु पर्नेमा पूँजीकृत गरेको नमिलेको, Deferred Expenses Written off भनी दावी गरिएको विगत आ.व. को खर्च कट्टा नपाउने, अग्राधिकार शेयरको लाभांश भनी दावी गरेको खर्च कट्टी नपाउने समेत आधारमा कार्यालयबाट भएको निर्णय मिलेकै देखिँदा कानून सम्मत ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७५।०४।१५ मा भएको निर्णय ।
१०. विवेचित आधार तथा उपरोक्त जिकिर तथा संलग्न प्रमाणका आधारमा विपक्षी कार्यालयको कार्य प्रत्यक्ष रूपमा त्रुटिपूर्ण तथा अन्यायिक भएको स्थापित रहेकोले विपक्षी कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश र सो सम्बन्धि निर्णय पर्चा तथा आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको प्रशासकीय पुनरावलोकन सम्बन्धी निर्णय बदर गरी अवाञ्छित कर दायित्व, शुल्क र जरिवानाबाट मुक्त गरी न्याय पाउँ भनी करदाताले यस न्यायाधिकरणमा मिति २०७५।१०।१८ मा दायर गरेको पुनरावेदन पत्र ।

११. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९/५/१६ मा भएको आदेश ।
१२. यसमा पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट विद्वान अधिवक्ता श्री रमण कुमार कर्णले काठमाडौं बाहिर रहेको कारण देखाई पेसी स्थगनको निवेदन पठाउनु भएकोले आजको सुनुवाई गर्न मिलेन। प्रस्तुत मुद्दा अन्तिम पटकको लागि स्थगित गरिदिएको छ। प्रस्तुत मुद्दा र लगाउका मुद्दा समेत ५ वर्ष पुरानो भईसकेको हुँदा अर्को पेसीमा सुनुवाईको सुनिश्चितताको लागि सबै मुद्दामा १५ दिनभित्र दुवै पक्षबाट लिखित बहस नोट पेश गर्न लगाई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९।१२।१३ मा भएको आदेश ।
१३. करदाता होटलले मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ पर्यटन शुल्क बाहेक देखाएको बिक्री र आय विवरणमा देखाएको बिक्रीमा देखिएको फरक रकमलाई करदाताको मुनाफा र लाभमा समावेश गरेको, करदाता कम्पनीले Exchange Fluctation बाट भएको आम्दानीलाई नाफा नोक्सान हिसाबमा देखाउनुपर्नेमा सम्पत्ति तर्फ समायोजन गरेकोले सो रकम मुनाफा र लाभमा समावेश गरेको, करदाता Deferred Expenses Written off भनी विगत आ.ब.को खर्च दावी गरेकोलाई अमान्य गरेको, जीवनाथ लामिछानेलाई भुक्तानी गरिएको ब्याज खर्च वास्तविक रूपमा कारोवारसंग सम्बन्धित खर्च हो भन्ने मान्न सकिने आधार नभएकोले अमान्य गरेको, करदाताले Social Activities भनी दावी गरेको खर्च कट्टी नपाउने, करदाताले गत आ.ब.को हास आधारले कायम हुने भन्दा बढी दावी गरेको हास खर्च अमान्य गरेको, करदाता होटलले पुँजीकृत खर्चहरू सिधै खर्च कट्टी दावी गरेको देखिएकोले सो खर्च रकम खर्च कट्टी अमान्य गरेको, करदाताले दावी गरेको खर्च व्यक्तिगत प्रकृतिको देखिएकोले खर्च कट्टी नपाउने, करदाताले दावी गरेको खर्च रकम लागत खर्च शीर्षकसंग असम्बन्धित देखिएकोले खर्च कट्टी नपाउने, मर्मत सुधार अन्तर्गत दावी गरेको खर्च सम्पत्ति समुह अनुसारको खर्च विवरण भन्दा बढी दावी गरेको र करदाताले गत आ.ब. मा भएको नोक्सानी भन्दा बढी नोक्सानी दावी गरेकोलाई अमान्य गरी भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश कानूनसम्मत रहेको हुँदा सदर गरी पाउँ भनी प्रत्यर्थी कार्यालयको तर्फबाट विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमान्डौंका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले मिति २०७९।१२।२१ मा यस न्यायाधिकरण पेश गर्नुभएको बहस नोट ।
१४. कम्पनी निर्माणाधिन अवस्थामा नै रहेको र आंशिक निर्माण सम्पन्न भइ होटललाई परीक्षण संचालनमा ल्याइएको हुँदा निर्माणाधिन ऋणसंग सम्बन्धित विदेशी विनिमयको दरको कारण भएको लाभलाई पूँजीकरण गरिएको, ऋण वापतको व्याजपनि पूँजीकृत नै

गर्नुपर्ने हो । Capital प्रकृतिका खर्चहरू पाँच वर्षमा दावी गर्दा नोक्सानी कम हुने र राजस्वमा असर पर्दैन दफा २५ ले Written off सम्बन्धी अधिकार करदातालाई दिएको छ । अग्राधिकार शेयरको लाभांश दिन नसकिने भएकोले Provision गरिएको खर्च पाउनुपर्छ । जीवनाथ लामिछानेलाई भुक्तानी गरिएको ब्याज खर्च वास्तविक रूपमा कारोवारसंग सम्बन्धित खर्च भएकोले सो खर्च कट्टी दावी कानून सम्मत रहेको अवस्थामा समेत शुरु ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको कर निर्धारण आदेश, निर्णय, र पत्र समेत बदर गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदक तर्फका विद्वान अधिवक्ता श्री क्षेत्रेन लामाले मिति २०८०।०१।१७ मा पेश गरेको लिखित बहसनोट ।

१५. प्रस्तुत मुद्दा र लगाउका मुद्दाहरूमा पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री रमण कुमार कर्णको शुरुवाती बहस सकिएको भएपनि प्रत्यर्थी तर्फका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ताको बहस बाँकी रहेकोले अब सुनुवाई सम्पन्न गर्न आज समयको अभाव भएको हुँदा प्रस्तुत मुद्दा हेर्दा हेर्दैमा राखिदिएको छ । मिति २०८०।२।८ गते सोमबारको पेसीमा चढाई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०८०।२।१ मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

१६. नियम बमोजिम हेर्दाहेर्दैमा राखी आजको पेसी सूचिमा चढी निणयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स लि. का तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान अधिवक्ता श्री रमणकुमार कर्णले ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवनबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत मिलेको नहुँदा बदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो ।

१७. प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमाडौँका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले करदाताको हकमा ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको आ.व. २०६१।६२ को संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत नै रहेको देखिदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नु भएको बहस समेत सुनियो ।

१८. करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवैतर्फका कानून व्यवसायी विद्वानहरूबाट प्रस्तुत बहसनोट तथा बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट करदाताको हकमा भएको

संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत मिलेको छ, छैन? करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।

१९. करदाताको पहिलो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाता होटलले मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ पर्यटन शुल्क बाहेक देखाएको बिक्री र आय विवरणमा देखाएको बिक्रीमा देखिएको फरक रकम रु.६,१८,४०५।- करदाताको आयमा समावेश गरेको निर्णय उपर रहेको देखिन्छ। मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ पर्यटन शुल्क बाहेक देखाएको आय रकम रु.२९,७६,३०,७९५।- तथा आय विवरणमा देखाए बमोजिम आय रकम रु.२९,७०,१२,३९०।- भै फरक देखिएको रु.६,१८,४०५।- लाई दायित्वको निसर्ग भएको मानी आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२)(ग) बमोजिम आयमा समावेश गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण भएको देखिन्छ। करदाताको मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण अनुसार आय रकम रु.२९,७६,३०,७९५।- तथा आय विवरणमा देखाएको आय रकम रु.२९,७०,१२,३९०।- रहेको देखिँदा सोमा फरक परेको रकम रु.६,१८,४०५।- देखिन्छ। सो फरक परेको रकमसंग सम्बन्धित वील वीजकहरू कर विवरणमा दावी गर्न छुट हुन गएको भनी करदाताले दावी गरेपनि करदाताले सो अनुसारका खरिद विलहरू कर परीक्षणका बखत समेत पेश गर्न सकेको नदेखिँदा फरक रकमलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा ४० (२) बमोजिम दायित्वको निसर्ग मानी सोही ऐनको दफा ७ बमोजिम आयमा समावेश गर्नुपर्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत नै देखियो।
२०. पुनरावेदक करदाताको दोस्रो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले Exchange Fluctuation बाट भएको आम्दानी गरेको रु.४,७३,७३,५४०।- लाई ठूला करदाता कार्यालयले करदाताको आयमा समावेश गरेको निर्णय उपर रहेको देखिन्छ। करदाताले Exchange Fluctuation बाट भएको आम्दानीलाई International Accounting Standards को दफा २१ अनुसार नाफा नोक्सान हिसाबमा आम्दानी देखाउनु पर्नेमा सम्पत्तितर्फ समायोजन गरेकोले सो रकम करदाताको आयमा समावेश भएको भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। International Accounting Standards तथा Indian Accounting Standards को Alternative Treatment अनुसार दीर्घकालीन कर्जामा भएको Loss/Gain लाई Fixed Assets किन्नको लागि भएको कर्जा भएकोले Fixed Assets मा नै थपघट गर्नु पर्ने भएकोले स्थिर सम्पत्तिमा नै समायोजन गर्न पाउनु पर्ने भनी करदाताले जवाफ दिएको देखिन्छ। International Accounting Standards को दफा २१ अनुसार यस्तो

Exchange Fluctuation बाट भएको आम्दानीलाई नाफा नोक्सान हिसाबमा आम्दानी देखाउनु पर्ने स्पष्ट व्यवस्था गरेको देखिन्छ। साथै विदेशी मुद्राको दरमा Fluctuation भैरहने हुँदा प्रत्येक बर्षमा स्थिर सम्पत्तिको मूल्यमा थपघट भैरहने हुँदा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम स्थिर सम्पत्तिको हास आधार रकमको आधारमा खर्च कट्टी हुने हास खर्च र मर्मत सुधार खर्च यकिन नहुने भएकोले सो Exchange Fluctuation बाट भएको रू.४,७३,७३,५४०।- आम्दानीलाई आयकर ऐन, २०५८ दफा ७ बमोजिम करदाता होटलको मुनाफा र लाभ मानी आयमा समावेश हुने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत नै देखियो।

२१. पुनरावेदक करदाताको तेस्रो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले Deferred Expenses भनी दावी गरेको रू.४५,९६,४८४।- खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाताले Deferred Expenses भनी विगत आ.ब.को खर्च दावी गरेकोले सो खर्च कट्टी नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ मा "कुनै ब्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधिनमा रही कारोवारसंग सम्बन्धित देहायका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछः

(क) सो आय वर्षमा भएका

(ख) सो व्यक्तिबाट भएका, र

(ग) व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ.

करदाताले Deferred Expenses भनी दावी गरेको खर्च वास्तविक खर्च भएकोले सो खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम कट्टी हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाताले दावी गरेको सो खर्च विगत आ.ब.को खर्च रहेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(क) बमोजिम सो खर्च यही आय वर्षमा भएको हो भनी प्रमाण तथा कागजातबाट करदाताले पुष्टि गर्न सकेको देखिएन। यस अवस्थामा सुरु कर कार्यालयबाट करदाताले उल्लिखित शिर्षकमा गरेको खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(क) बमोजिम खर्च कट्टी दिन मिल्ने आधार नभएकोले ऐ.ऐनको दफा २१ बमोजिम खर्च कट्टी नहुने ठहर गरेको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिन्छ।

२२. पुनरावेदक करदाताको चौथो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले अग्राधिकार शेयरमा लाभांश भुक्तानी दिई सो रकम खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाता होटलले यस आ.ब.मा नोक्सानीमा रहेको अवस्थामा अग्राधिकार शेयर वापत लाभांशको लागि भुक्तानी गरेको रकम रू.१,४४,००,०००।- खर्च कट्टी नपाउने भनी

ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण गरेको निर्णय पर्चाबाट देखिन्छ। लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त बमोजिम पनि व्यवसाय नाफामा गएको अवस्थामा करको गणना गरिसकेपछि गरिने वितरण नै लाभांश रकम हुने हुँदा यसलाई खर्च लेख्न मिल्ने देखिदैन। करदाता नोक्सानीमा रहेको यो वर्ष लाभांश भनी खर्च कट्टी गरेको न्यायोचित समेत देखिएन। यसरी करदाताले अग्राधिकार शेयरको लाभांशको लागि भुक्तानी गरेको रकमलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत रहेको देखियो।

२३. पुनरावेदक करदाताको पाँचौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले श्री जीवनाथ लामिछानेलाई भुक्तानी गरेको ब्याज खर्चलाई अमान्य गरेको सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारणको क्रममा खडा गरेको पर्चा हेर्दा, कम्पनी ऐन विपरीत साधारण शेयर नामसारी गर्न नसकिएको भनी व्यक्तिगत ऋणमा परिणत गरेको तथा सो ऋण कुन व्यवसायिक प्रयोजनमा प्रयोग भएको हो भन्ने खुल्न आएको नदेखिएकोले ब्याज खर्च रु.३,२०,१४२।- लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम खर्च कट्टी नहुने भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। पुनरावेदक करदाताले आफ्नो पुनरावेदन जिकिरमा आफ्नो कम्पनीले जीवनाथ लामिछानेबाट मिति २०५७/०६/२४ मा साधारण शेयर खरिद गर्दा सोको मूल्यमा हिसाब मिलाउन हुने गरी कम्पनीलाई रकम बुझाएकोमा सो शेयर निजको नाममा प्राविधिक कारणले नामसारी हुन नसकेकोले उक्त रकम ऋणमा परिणत गरी उक्त रकममा १२ प्रतिशतका दरले साँवा चुक्ता नहुनेजेल ब्याज दिने गरी सम्झौता भएकोमा सोही सम्झौता बमोजिम निजलाई भुक्तानी गरिएको ब्याज रकम भुक्तानी दिएको भन्ने उल्लेख गरेको भएतापनि उक्त ब्याज रकम ऐनको दफा १४ बमोजिम कट्टी गर्न पाउने प्रकृतिको हो भनी करदाताले वस्तुनिष्ठ आधार पेश गर्न सकेको देखिदैन। यस्तो अवस्थामा करदाताले दावी गरेको ब्याज रकम रु.३,२०,१४२।- लाई ऐनको दफा १४ बमोजिम ब्याज खर्च पुष्टी नभएको भनी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम खर्च कट्टी अमान्य हुने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय न्यायोचित नै देखियो।

२४. पुनरावेदक करदाताको छैठौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले Social Activities भनी दावी गरेको रु.६,३७,०५३।- खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाताले Social Activities भनी होटलमा काम गर्ने कर्मचारीलाई जन्मदिनको दिन दिएको उपहारमा भएको खर्च व्यवसायसंग असम्बन्धित देखिएकोले खर्च कट्टी नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। यसमा करदाताले Social Activities Expenses भनी दावी गरेको खर्च वास्तविक खर्च भएकोले सो खर्च कट्टी हुनुपर्ने

भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाताले दावी गरेको सो खर्च करदाता होटलको व्यवसायको आय आर्जनसंग सम्बन्धित रहेको भनी करदाताले कुनै प्रमाण पेश गरी पुष्टी गर्न सकेको देखिएन। यस अवस्थामा सुरु कर कार्यालयबाट करदाताले उल्लिखित शिर्षकमा गरेको खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(क) बमोजिम खर्च कट्टी दिन मिल्ने आधार नभएकोले ऐ.ऐनको दफा २१(१) (क) र (ख) बमोजिम खर्च कट्टी नहुने गरी ठूला करदाता कार्यालयले गरेको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिन्छ।

२५. पुनरावेदक करदाताको सातौँ पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, हास खर्च वापत दावी गरिएको रकम रु.६,२७,७५,५०३।- अमान्य गरिएको निर्णय उपर रहेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ को उपदफा (१) मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यवसाय वा लगानीबाट सो व्यक्तिको आय आर्जन गर्न सो वर्षमा आफ्नो स्वामित्वमा रही प्रयोग गरेको हास योग्य सम्पत्तिको हास भए वापत अनुसूची २ बमोजिम हास खर्च कट्टी गर्नुपर्ने छ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ भने अनुसूची २ मा हास खर्च कट्टी गणना गर्ने विस्तृत विधि समेत उल्लेख भएको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयबाट करदाताको आ.व. २०६०/०६१ को संशोधित कर निर्धारण गर्दा आ.व. २०६१/०६२ को लागि कायम गरिदिएको हास आधार बमोजिम समूहीकृत सम्पत्तिको हास खर्च रु.१७,२८,५४,८११।- कट्टी गर्नुपर्नेमा करदाताले रु.६,२७,७५,५०३।- बढी दावी गरी जम्मा रु.२३,५६,३०,३१४।- हास खर्च दावी गरेको पाइयो। यसरी अधिल्लो आ.व.को संशोधित कर निर्धारणबाट कायम भएको हास आधार कानून बमोजिम अन्यथा नभएसम्म त्यसलाई आधार मानेर नै करदाताले हास खर्च दावी गर्नुपर्नेमा आफूखुशी रु.६,२७,७५,५०३।- बढी दावी गरेको कार्यलाई कानून सम्मत मात्र नमिल्ने हुँदा करदाताको यो पुनरावेदन जिकिरसंग सहमत हुन सकिएन।

२६. पुनरावेदक करदाताको आठौँ पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले पूँजीगत प्रकृतिको खर्च कट्टी दावी गरेको रकम रु.१९,२९,५२५।- समेत खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाता होटलले पूँजीकृत खर्चहरू सिधै खर्च कट्टी दावी गरेको देखिएकोले त्यस्तो खर्च रकम रु.१९,२९,५२५।- आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम कट्टी गर्न सकिने आधार नहुँदा ऐ. ऐनको दफा २१ बमोजिम खर्च कट्टी नहुने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय गरेको देखिन्छ। करदाताले जमिनको सुधार गर्न गरेको खर्च जमिनको मूल्यमा नै समावेश गरी पूँजीकृत गर्नुपर्नेमा सो गरेको देखिदैन। यसै गरी software Purchase र Sundry equipment मा गरेको खर्चलाई पूँजीकृत सम्पत्तिमा समूहीकृत गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्थालाई इन्कार गरी सो खर्च सिधै खर्च कट्टी गर्न दावी गरेको देखिन्छ। कानूनमा स्पष्ट उल्लेख भएका विषयलाई पालना गरी सोही

अनुसार खर्च कट्टी दावी गर्नुपर्नेमा सो अनुसार खर्च कट्टी दावी गरेको नदेखिएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी गर्न सकिने आधार नहुँदा ऐ. ऐनको दफा २१ बमोजिम रु.१९,२९,५२५।- खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत रहेको देखियो।

२७. पुनरावेदक करदाताको नवौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले अन्य खर्च शीर्षक अन्तर्गत दावी गरेको कर्मचारीको विमा खर्च, संगित तथा मनोरंजन खर्च, बिक्री प्रवृद्धन खर्च, छुपाई तथा मसलन्द खर्च र कर्मचारीको पारिश्रमिक खर्चको दावी गरेको अन्य खर्च रु.४२,८८,०९६।- कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको पाइयो। करदाताले अन्य खर्च शीर्षकमा दावी गरेका खर्चलाई व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि समेत भएको खर्च भनी उक्त खर्च कट्टी नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। करदाताले आफ्नो पुनरावेदन जिकिरमा मागदावी लिएको खर्च कट्टी रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम रहेको र सो सम्बन्धमा बिल तथा भौचरहरू समेत पेश भएको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेतापनि उक्त खर्च करदाताले व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि गरिएको खर्च रहेको र सो खर्च करदाताको आय आर्जनको लागि गरेको खर्च हो भनी पुष्टि गर्ने प्रमाण तथा कागजात समेत मिसिल संलग्न रहेको देखिएन। यस अवस्थामा सुरु कर कार्यालयबाट करदाताले उल्लिखित अन्य खर्च शीर्षकमा गरेको खर्च रु.४२,८८,०९६।- लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ अनुसार आय आर्जनको लागि गरेको खर्च हो भनी मात्र नमिल्ने ठहर गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिन्छ।

२८. पुनरावेदक करदाताको दशौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाता होटलले लागत खर्च शीर्षकमा दावी गरेको खर्च रु.१०,५७,५०३।- लाई अमान्य गरेको सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। करदाताले भुक्तानी गरेको खर्च लागत खर्चसंग असम्बन्धित रहेकोले खर्च कट्टी नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ मा "कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसायबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो वर्षमा सो व्यक्तिको व्यवसायको व्यापार मौज्जातको निसर्गका सम्बन्धमा उपदफा (२) बमोजिम गणना गरिएको लागत खर्च कट्टी (एलाउन्स बाहेक) अन्य कुनै पनि खर्च कट्टी गर्न पाउने छैन" भन्ने कानुनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ। यसरी आयकर ऐन, २०५८ को व्यवस्था अनुसार पुनरावेदक करदाताले आय विवरणमा खर्च कट्टीको दावी लिएका खर्च लागत खर्चसंग सम्बन्धित रहेको भनी पुष्टि गर्ने विल भरपाई पेस गरी आफ्नो दावीलाई प्रमाणित गर्नुपर्ने हुन्छ। यी पुनरावेदक करदाताले लागत खर्च कट्टी विल भरपाई पेस गरी पुष्टी गर्न नसकेको हुँदा सो खर्च कट्टी दावीलाई अमान्य गरेको देखिन आउछ। यसरी करदाताले विल भरपाई पेस गरी खर्च

पुष्टी नै गर्न नसकेको अवस्थामा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ बमोजिम खर्च कट्टी पाउनु पर्ने भनी स्पष्ट दावी लिन नसकेका खर्चहरू कट्टी पाउनु पर्छ भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिरसंग सहमत हुन सकिएन्।

२९. पुनरावेदक करदाताको एघारौं पुनरावेदन जिकिर मर्मत तथा सुधार खर्च अन्तर्गत समूह 'ख' मा रु.४,१५,३९४।- बढी खर्च दावी गरेको भनी सो खर्च अमान्य गरेको विषयमा रहेको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयले आ.ब. २०६०/०६१ को संशोधित कर निर्धारण गर्दा कायम गरेको हास आधार बमोजिम करदाताले समूह "ख" मा रु.४,१५,३९४।- मर्मत खर्च बढी दावी लिएको भन्ने ठूला करदाता कार्यालयको निष्कर्ष रहेको पाइयो। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १६(१) मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीको आय गणना गर्दा सो व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन गर्न सो वर्षमा स्वामित्व भएको र प्रयोग गरिएको हासयोग्य सम्पत्तिको मर्मत वा सुधार गर्दा भएको सबै खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछ" भन्ने र उपदफा (२) मा "उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफा बमोजिम गर्न पाउने खर्च कट्टी गर्दा उक्त आय वर्षको अन्त्यमा रहेको सम्पत्तिको समूहको हास आधार रकमको सात प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ। करदाताले उक्त कानूनी व्यवस्था विपरीत समूह "ख" मा रु.४,१५,३९४।- बढी मर्मत सुधार खर्चमा कट्टी दावी गरेको र त्यसो गर्नु पर्नाको आधार प्रमाण पेश गर्न सकेको पाइएन। बढी दावी गरेको रकम खर्चलाई मान्यता दिन सकिने कानूनी आधार देखाउन नसकेको स्थितिमा आयकर ऐन, २०५८ दफा १६ अनुसार खर्च कट्टी अमान्य गरेको निर्णयमा कुनै कानूनी त्रुटी रहेको देखिन आएन। त्यसैले सो सम्बन्धमा करदाताको पुनरावेदन जिकिरसंग सहमत हुन सकिएन।

३०. पुनरावेदक करदाताको बाह्रौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले गत आ.ब.मा भएको नोक्सानी भनी रु.२६,३४,३५,६९५।- नोक्सानीलाई खर्च कट्टी गर्न पाउनु पर्ने दावी लिएको देखिन्छ। शुरु ठूला करदाता कार्यालयले गत आ.ब.२०६०/०६१ को नोक्सानी रु.८३,५५,२४,९६१।- मात्र कायम गरेकोले बढी नोक्सानी रु.२६,३४,३५,६९५।- अमान्य गरेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २० को उपदफा (१) मा कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिमको नोक्सानी कट्टी गर्न पाउनेछ भन्ने व्यवस्था गर्दै देहाय खण्ड (ख) मा त्यस्तो व्यक्तिले कुनै व्यवसायबाट व्यहोर्नु परेको विगत सात आय वर्षहरूको कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी भन्ने बेहोरा उल्लेख भएको देखियो। ठूला करदाता कार्यालयबाट करदाताको आ.ब. २०६०/०६१ को लागि संशोधित कर निर्धारण आदेश हुँदा रु.८३,५५,२४,९६१।- कर योग्य नोक्सानी कायम

भएको मिसिलबाट देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको उक्त आदेश खण्डित हुने करदाताबाट कुनै जिकिर र प्रमाण पेश नगरेको हुँदा करदाताले आ.ब. २०६०/०६१ को नोक्सानी भनी बढी दावी गरेको रु.२६,३४,३५,६९५।- लाई खर्च कट्टी अमान्य गरी शुरु ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट भएको निर्णय आयकर ऐन, २०५८ को दफा २०(१) को रोहमा मिलेकै देखियो।

३१. करदाताले अन्तिम जिकिरको रूपमा अग्रिम करतर्फको शुरु आदेश र प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय समेत बदर हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखियो। ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरबाट मिति २०६५।११।३० मा करदाताबाट माग भएको अग्रिम करको विषयमा कर फर्क्यौट आयोग र करदाताबीच मिति २०७२।४।१० को सम्झौताबाट फर्क्यौट भएको तथ्यलाई करदाताले समेत स्वीकार गरेको र उक्त व्यहोरा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरको च.नं. ३५, मिति २०७३।६।१० को पत्र तथा मिति २०७२।४।१० को मिसिल संलग्न सम्झौताको प्रतिलिपिबाट समर्थित भएको हुँदा यस पुनरावेदन जिकिरको सम्बन्धमा केही गर्नुपर्ने अवस्था नदेखिँदा थप विवेचना गरिरहन परेन।
३२. तसर्थ माथि विवेचित आधार एवं कारण समेतबाट करदाता श्री तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३०००५२६३७) को आ. ब. २०६१।०६२ को ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट मिति २०६५।११।३० मा संशोधित कर निर्धारण गरेको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७५/०४/१५ मा भएको निर्णय समेत मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। अग्रिम कर तर्फ करदाता र साविक कर फर्क्यौट आयोग बीच मिति २०७२/०४/१० मा भएको सम्झौता बमोजिम हुने हुँदा थप बोली रहनु परेन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई पठाईदिनु।
२. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
३. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
४. प्रस्तुत पुनरावेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरमा पठाई दिनु।

५. प्रस्तुत मुद्दाको रेकर्ड मिसिल यस न्यायाधिकरणको अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इजलास अधिकृत: श्री भिष्म भट्टराई

ईति सम्बत् २०८० साल जेष्ठ ८ गते रोज २ शुभम् -----

फैसला प्रमाणिकरण गर्ने:-

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको छाप